

vořníci ohleduplní, ale konkretizují obsah ohleduplností.

V poslední době se hovoří často o problematice životního prostředí. Úvahy však zůstávají především v obecné rovině apelu, že s životním prostředím je třeba „něco“ udělat. Autoři uvedené publikace však dávají zcela konkrétní přehled činností, které vedou k podstatnému zlepšení životního prostředí, a to nejen v nemocnici, ale zprostředkovaně i v celé společnosti. Každý pacient totiž „vyprodukuje“ za 1 den pobytu v nemocnici průměrně 5 kg odpadu. Při účelné racionalizaci práce lze uvedené množství odpadu snížit až na 0,5 kg. Opomíjená oblast konkrétních postupů jak zlepšit životní prostředí je natolik závažná, že heslo ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A JEHO OCHRANA uvádíme v plném znění. (Viz německé taxty.)

Příručka ošetřovatelství vyšla jako součást široce koncipované ediční řady a má tzv. kapesní formát. Je dokonale didaktická, obrazový doprovod je přehledný, účelný a zcela jednoznačný. Cílem celého edičního záměru je zpřístupnit přehlednou formou oblast moderní medicíny, v daném případě moderního ošetřovatelství. Příručku lze plně doporučit nejen zdravotním sestřám, ale i mladým lékařům. Neměla by chybět v knihovně ambulantního či nemocničního oddělení. Může být i cenným pomocníkem učitelkám středních zdravotnických škol pro obor ošetřovatelství.

-h-

Machač M., Macháčová H.: Psychické rezervy výkonnosti. Karolinum, Praha 1991, 125 str., brož., cena neuvedena

V nové prodejné patřící vydavatelství Karolinum (Univerzita Karlova) v Celetné ulici v Praze lze najít mnoho pěkných učebních textů, jakož i dalších odborných publikací. Čtenář, který se chce blíže seznámit s podstatou stresu a se základními způsoby jak jej zvládat, nepochybně rád sáhne po knížce profesora Miloše Macháče a lékařky Heleny Macháčové.

Autoři v úvodu své útlé, avšak mimořádně čtivé a obsažné knížky píší: „Každý člověk má do značné míry ve své moci to, zda se bude v životě cítit spokojený či šťastný, zda bude úspěšný v zaměstnání, jak se bude celkově pozitivně rozvíjet i osobnostně dozrávat, může ovlivňovat své zdraví, svoji výkonnost, rozhoduje o tom, zda využije v tomto smyslu své rezervy.“ Aby se mu takový záměr zdařil, potřebuje určitou sumu informací a odbornou poradu, jakými technikami lze kýženého stavu dosáhnout.

Knížka je rozdělena na 3 základní celky s celou řadou podkapitol. V části nazvané stručně a výstižně Stres se lze dozvědět základní údaje o fyzickém i psychickém stresu, o odolnosti vůči němu, jakož i o subjektivních a objektivních formách projevu stresu; zvláštní pozornost je věnována problematice návratu ke klidovému stavu, jakož i zdrojům stresu. Pojednány jsou časté a závažné závislosti a souvislosti mezi stresem a únavou, stresem a zdravím, stresem a sportovním výkonem, jakož i stresem a duševní hygienou. Závěrem jsou uvedeny hlavní úkoly duševní hygieny.

Druhá část knížky je věnována problematice hyposugesce. Názvy jednotlivých podkapitol dobře vystihují obsah tohoto celku: Sugesce a hypnóza, Podstata hypnózy, Možnost praktického užití hypnózy a sugesce a Metodologická a jiná omezení užití hypnózy v lékařské praxi.

Třetí část knihy se nazývá Autoregulace a jsou v ní uvedeny metody, které se používají k ovlivnění nebo prevenci příznaků, které lze interpretovat jako důsledek stresových situací. Vztahy k psychosomatičce či jiným maladaptacním jevům jsou v tomto kontextu zřejmé. Autoři seznamují čtenáře jednak s tradičními metodami, jakými jsou jóga, psychologické autoregulační techniky, meditace, jednak s méně známými postupy, jakými jsou např. Schultzův autogenní trénink, relaxačně aktivizační metoda apod.

V závěru je uvedena použitá literatura, nechybí věcný rejstřík a přehledný slovníček odborných termínů a použitých zkratk.

Knihy je patrně určena širšímu čtenářskému okruhu než pouze studentům psychologie a příbuzných oborů. Směle z ní mohou čerpat i laici. Předností knihy je mimořádná srozumitelnost textu, která ale není na úkor kvality. Doporučuji všem zdravotním sestřám i laborantkám četbu této poučné publikace a současně jim přeji v intencích autorů zdar při zvládání stresových situací. Recenzovaná kniha jim v tom bude dobrým rádcem a pomocníkem.

-h-

Bolelucky Z. a kol.: Hraníční stavy v psychiatrii. Praha, nakladatelství Grada – Avicenum 1993, 230 s.

Názvy některých kapitol – Úvod; Počínající schizofrenie, frustrní formy a rezidua v souvislosti s hraníčními stavy v evropské psychiatrii; Psychostrukturální přístup k hraníčním poruchám; Deskriptivní přístup k hraníčním poruchám; Terapie hraníčních stavů a některé další – ukazují celkové zaměření publikace, která kromě vyzdvižení odlišností v jednotlivých lokálně odlišných psychiatrických školách popisuje podrobně vedle diagnostických přístupů vztah k řadě základních nosografických psychiatrických kategorií, zejména vztah ke koncepcím schizofrenního onemocnění. Publikace představuje první monografické zpracování uvedené problematiky u nás. Určité limity jsou dány i dobou vzniku publikace. Přesto jde o užitečnou obsažnou literární pomůcku pro řadu zájemců o uvedenou problematiku z řad psychiatrů, psychologů, sester psychiatrických zařízení, ale také lékařů jiných oborů, zejména neurologů a dorostových lékařů. Problematika terapie, která o to výrazněji vystupuje do popředí zájmu psychiatrů, je zpracována v několika subkapitolách, podrobněji a přehledně je zpracována problematika různých psychotherapeutických přístupů k pacientovi, stručně je pojednáno i o farmakoterapii hraníčních stavů. Lze konstatovat, že širší zpracování doplněné o kazuistická sdělení by uvedené publikaci jenom prospělo. Pro širší publikum je zvlášť důležité zdůraznění lidského empatického postoje všech zainteresovaných osob, tedy nejen terapeuta, důležité je i vystříhání onipotentních postojů a přístupů, podstatné

je i očekávání hostility ze strany pacienta a její správné chápání. Získání korektivních zkušeností závisí nejen na osobě terapeuta, ale také na přístupu ostatních osob, které s pacienty s hraníční strukturovanou osobností přicházejí do styku.

K tomu mohou pomoci také předchozí kapitoly knihy, vytvářející možnost určité představy o dané problematice. K lepší orientaci pak může přispět podrobnější diskuse daných otázek s odborníky, kteří se uvedenou problematikou zabývají podrobněji (psychiatři, psychologové). V takovémto pohledu by tato kniha mohla rozšířit znalosti této důležité problematiky, nejen těch, kteří se jí zabývají v rámci své specializace, ale i ostatních lékařů a zdravotníků, kteří chtějí hlouběji této komplikované problematice porozumět.

→

RISPON VII.

RISPON je vydáván Institutem pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví. Pracovníci oddělení VZI Vám nabízejí překlady článků, o které požádáte, a zaslání zerkopii vybraných článků. Váš požadavek by měl být formulován podle tohoto vzoru: jméno autora, název článku, název časopisu, ročník, rok, číslo, strana.

Dovolujeme si upozornit, že za překlady na objednávku se účtuje poplatek: 1 normostránka textu 60-100 Kč (podle obtížnosti). Za překlad již dříve zpracovaný se účtuje poloviční sazba.

Děkujeme za pochopení. Obracujte se na adresu: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, odd. VZI, Vlnářská 6, 656 02 Brno.

Krankenpflege

47, 1993, č. 3

Das Pflegekonzept am Beispiel einer psychiatrischen Akutstation. (Koncept poskytování péče podle jedné z psychiatrických stanic první pomoci v Nordrhein-Westfalenu.) 150-153

PLETZER, K.: Fähigkeiten erkennen und fördern. (Rozpoznat a využít své možnosti. Podpora pocitu nezávislosti u pacienta.) 154-157

GANSER, M.: Aggressionsfördernde Strukturen. (Agresivní chování pacientů vůči sestřám na psychiatrických a ostatních odděleních.) 158-160

AMBROSIUS, I.: Typisch Frau. (Typická žena. Ošetřování nemocných v 19. století.) 166-168

KRAMPE, E. A.: Zauberwort Management. (Kouzelné slovo management. Ženy a sociální management.) 169

BARTHOLOMEYCZIK, S.: Schichtarbeit und Gesundheit bei Pflegenden. (Práce na směny a zdravotní stav žen zaměstnaných ve zdravotnictví.) 170-172

SZERBINSKI, B.: Dienstzeiten für mehr Arbeits- und Lebensqualität. (Nové rozdělení směn a lepší